

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSO Izabela Korpik

Protokolant: po. stażysty Weronika Kowalska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 grudnia 2017 r. w P.

sprawy z powództwa

A. C.

przeciwko

Skarbowi Państwa Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciążania powoda kosztami procesu.

/-/ SSO Izabela Korpik

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 marca 2017 r. powód A. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa Zakładu Karnego we W. kwoty 150.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o obciążenie pozwanego kosztami procesu w całości.

W uzasadnieniu powód podał, że przebywa w celach, w których metraż przypadający na jednego osadzonego wynosi od 0,9m² do 1,9 m². Wskazał, że cele znajdują się w złym stanie technicznym, jest grzyb na ścianach, odczuwalny jest nieprzyjemny zapach, nie ma warunków do zachowania intymności, znajdują się wystające elementy, latem jest ciepło a zimą bardzo zimno. Podniósł, że dostęp do ciepłej wody jest ograniczony, do łaźni tylko 2 razy w tygodniu, która nadto jest niewysterylizowana, a w natryskach nie ma odpowiedniego ciśnienia wody. Zaznaczył, że nie ma odpowiedniej opieki zdrowotnej, jest długi czas oczekiwania na badanie, a w celach osadzani są również więźniowie zarażeni HCV. Powód nadmienił, że dochodzi do konfliktów między współosadzonymi. Podał, że nie są zapewnione odpowiednie warunki snu – w celach znajdują się wyleżane materace, nie jest przestrzegana cisza nocna, a światło zapalane jest o godzinie 5.45. Wskazał, że pleśniejące szafki nie nadają się do przechowywania żywności, nie ma możliwości korzystania z pralni i suszarni. Podniósł, że funkcjonariusze odzywają się w wulgarny sposób do osadzonych, wyśmiewają się z jego wady wymowy, przenoszą więźniów z celi do celi co powoduje stres i depresję. Zaznaczył, że w celach jest ograniczona widoczność, z uwagi na montaż siatek. Nadmienił, że był osadzany w celach ze skazanymi za zabójstwo oraz na jednym oddziale z więźniami tzw. „grypsującymi”. Powód podał, że w nie 15 lutego 2017 r. został pozbawiony spaceru, że podczas spaceru ma ograniczoną widoczność a także powierzchnię przez co nie może uprawiać biegów. Wskazał, że stomatolog usunął mu zdrowego zęba. Podniósł, że ma zasądzone alimenty w kwocie 500 zł, natomiast administracja nie podejmuje działań w kierunku zapewnienia mu płatnej pracy.

Pismem z dnia 20 marca 2017 r. powód wniósł o zwolnienie go z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, natomiast pismem z dnia 4 maja 2017 r. o przyznanie mu adwokata z urzędu.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2017 r. Referendarz sądowy zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości oraz oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa Dyrektor Zakładu Karnego we W. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwany wskazał, że roszczenie powoda jest całkowicie bezzasadne. Podał, że roszczenia i zarzuty są ogólnikowe, pozbawione podstaw. Podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie roszczenia dotyczącego okresu 3 lat wstecz od dnia wytoczenia przedmiotowego powództwa. Zaznaczył, że powód nie sprostował ciężącemu na nim ciężarowi dowodowemu. Pozwany wyjaśnił, że warunki sanitarne i higieniczne w celach mieszkalnych, w których powód odbywał karę pozbawienia wolności były zgodne z przepisami prawa. Nadmienił, że powód miał zapewnione odpowiednie warunki bytowe i opiekę medyczną, powód nie wykazał, by na skutek przebywania w celach doszło do pogorszenia jego zdrowia fizycznego i psychicznego. Pozwany zaprzeczył, aby w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w ZK W. powód przebywał w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza niż 3m². Pozwany podniósł, że stan techniczny cel jest dobry, a ewentualna wilgoć pojawiała się z powodu niewietrzenia cel przez skazanych. Wskazał, że każda z cel wyposażona jest w wentylację, której sprawność jest okresowo kontrolowana oraz w instalację centralnego ogrzewania. Zaznaczył, że materace są w dobrym stanie, a w każdej celi osadzeni mieli dostęp do bieżącej wody użytkowej, wydawano im również środki czystości i higieny. Nadmienił, że zarówno place spacerowe, jak i łaźnie wykonane zostały zgodnie z projektem technicznym. Podał, że jednostka zatrudnia osadzonego, który dba o porządek w pomieszczeniach łaźni oraz że ma prawo stosować na oknach zabezpieczenia techniczne – ochronne, które spełniają określone normy. Pozwany podniósł, że przestrzegał zasad rozmieszczania osadzonych w celach mieszkalnych, a powód zgłaszał konflikt z grupą osadzonych. Zaznaczył, że zapewniono powodowi możliwość korzystania z pomocy psychologa oraz korzystania z zajęć sportowych. Wskazał, że powód nie zwracał się z prośbami o zatrudnienie odpłatne. Wyjaśnił, że prawo powoda do wypoczynku było przestrzegane, zarzuty dotyczące naruszenia ciszy nocnej są bezpodstawne, a zarzuty dotyczące spaceru były przedmiotem skarg składanych w trybie kkw, okazały się bezpodstawne. Pozwany nadmienił, że powód miał zapewnioną odpowiednią opiekę medyczną, w tym leczenie farmakologiczne i stomatologiczne.

Pismem procesowym z dnia 21 września 2017 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Pismem procesowym z dnia 22 września 2017 r. powód wskazał, że spacer odbywały się w klatkach około 25m², a ławka jest dostosowana dla 2 osób. Podniósł, że w świetlicy brak jest telewizora i ubikacji na pawilonie B. Podał, że w dniach 11 marca 2017 r. i 2 sierpnia 2017 r. o godz. 7.30 w trakcie spożywania śniadania miał telefon. Zaznaczył, że w celach brak jest sznurków do wieszania bielizny, brak kuwet na odzież, a w jego łóżku znajdują się 2 elementy wystające na ok. 1 cm. Odrębnym pismem powód złożył ponowny wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z dnia 3 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił ponowny wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Na rozprawie w dniu 3 listopada 2017 roku Powód sprecyzował żądanie pozwu wskazując, że dochodzi swoich roszczeń za okres od 19 listopada 2014 roku do chwili obecnej. (k 207)

Pismem procesowym z dnia 30 października 2017 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. C. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym we W. w następujących okresach:

1. od 10 października 2012 r. do 14 listopada 2012 r., w tym czasie przebywał w celach:

- a) 10 października 2012 r. o powierzchni 16,5 m²,
- b) od 11 października 2012 r. do 23 października 2013 r. o powierzchni 16 m²,
- c) od 24 października 2012 r. do 13 listopada 2012 r. o powierzchni 20,5 m²,

2. od 19 listopada 2014 r. do 16 września 2015 r., w tym czasie przebywał w celach:

- a) od 19 listopada 2014 r. do 11 lutego 2015 r. o powierzchni 16,5 m²,
- b) od 12 lutego 2015 r. do 24 czerwca 2015 r. o powierzchni 16,5 m²,
- c) od 25 czerwca 2015 r. do 15 września 2015 o powierzchni 14,6 m²,

3. od 7 października 2015 r. do 17 lutego 2016 r., w tym czasie przebywał w celach:

- a) 7 października 2015 r. o powierzchni 16,1 m²,
- b) od 7 października 2015 r. do 27 grudnia 2015 r. o powierzchni 16,1 m²,
- c) od 28 grudnia 2015 r. do 29 grudnia 2015 r. o powierzchni 16,1 m²,
- d) od 30 grudnia 2015 r. do 16 lutego 2016 r. o powierzchni 16,1 m²,

4. od 2 marca 2016 r. do chwili obecnej, w tym czasie przebywał w celach:

- a) od 2 marca 2016 r. do 21 lipca 2016 r. o powierzchni 16,5 m²,
- b) od 22 lipca 2016 r. do 30 sierpnia 2016 r. o powierzchni 16,1 m²,
- c) od 31 sierpnia 2016 r. do 4 września 2016 r. o powierzchni 16,1 m²,
- d) od 5 września 2016 r. do 6 września 2016 r. o powierzchni 16,1 m²,
- e) od 7 września 2016 r. do 2 listopada 2016 r. o powierzchni 16,1 m²,
- f) od 3 listopada 2016 r. do 2 sierpnia 2017 r. o powierzchni 16,1 m².

W okresie od 1 października 2015 r. do 16 lutego 2016 r. powód naprzemiennie przebywał w celi 38 na oddziale II w pawilonie A oraz celi 7 na oddziale I w pawilonie A, natomiast od 22 lipca 2016 r. do 2 sierpnia 2017 r. powód naprzemiennie przebywał w celi 6 i 7 na oddziale I w pawilonie A. Każda z cel, w których przebywał powód spełniała normę 3m².

Rozmieszczenie osadzonych w celach odbywało się na podstawie § 59 zarządzenia nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r., art. 110 § 4 kodeksu karnego wykonawczego oraz § 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności.

Decyzję o umieszczeniu skazanego w celi podejmuje wychowawca na podstawie informacji zgromadzonych w aktach i pozyskanych w rozmowie ze skazanym. Wychowawcy nie posiadają wrażliwych danych o skazanych, obejmujących informacje o stanie ich zdrowia. Sposób postępowania z osadzonymi chorymi określa lekarz.

Dowód: notatka służbowa st. chor. E. Ł. (k. 48), notatka służbowa mjr. K. T. (k. 60 - 61), zeznania świadka E. Ł. (k. 207)

Stan techniczny cel, w których przebywał powód był dobry. Wszystkie naprawy były dokonywane na bieżąco wg zgłoszeń, a uszkodzony sprzęt był wymieniany na nowy. Powstające na sufitach plamy były wynikiem niewietrzenia cel oraz rozwieszania wypranej odzieży. Usuwane były środkiem pleśniobójczym i grzybobójczym (...). Wszystkie cele były wyposażone w kratki wentylacyjne oraz stolarkę okienną, która umożliwiała otwieranie lub uchylanie okien. W trakcie kontroli przewodów spalinowych oraz wentylacyjnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan podłóg w celach był dobry, ubytki były na bieżąco usuwane. Cele mieszkalne, w których przebywał powód były wyposażone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie obsługi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Środki czystości były wydawane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Układ centralnego ogrzewania w zakładzie karnym pracował w systemie automatyki pogodowej i temperatura czynnika grzewczego była zależna od temperatury panującej na zewnątrz obiektu. Zastosowana automatyka gwarantowała utrzymanie temperatury normatywnej dla pomieszczeń. Sezony grzewcze były rozpoczynane po spełnieniu wymagań określonych w § 53 zarządzenia nr 60/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej oraz na podstawie zgody Dyrektora Zakładu Karnego we W..

Każda cela mieszkalna miała dostęp do bieżącej wody, osadzeni otrzymywali raz w miesiącu proszek do prania w ilości 200 g. Nie ma obowiązku wyposażania cel w suszarki do prania.

Pomieszczenia łaźni wykonane były zgodnie z projektem technicznym, doprowadzona była ciepła woda. Łaźnia wyposażona była w maty antypoślizgowe. Zatrudniony był osadzony, którego obowiązkiem było dbanie o czystość tego pomieszczenia. Ciśnienie wody w sieci wodociągowej miało stałą wartość na terenie jednostki. Kąpiele odbywały się zgodnie z regulaminem organizacyjno – porządkowym wykonywania kary pozbawienia wolności raz w tygodniu, od 30 czerwca 2014 r. osadzeni mają możliwość korzystania z kąpieli dwa razy w tygodniu.

Cele mieszkalne w pawilonie C i D, w okresie, w którym przebywał w nich powód wyposażone były w częściowo zabudowany kącik sanitarny, oddzielony od reszty celi płytą pilśniową na konstrukcji z kątownika trwale przymocowanego do podłoża. Cele mieszkalne w pawilonie A i E wyposażone były w zabudowany, murowany całości kącik sanitarny z muszlą ustępową, a w części mieszkalnej w umywalkę z bieżącą wodą. Obecnie wszystkie cele posiadają zabudowany w całości kącik sanitarny. W pawilonie G ciepła woda użytkowa dostarczana jest całodobowo, a w pawilonach A, B, C, i E dostęp do ciepłej wody jest cztery razy w ciągu doby, po około 1 godzinie.

Zabezpieczenia techniczno - ochronne montowane w oknach mają na celu uniemożliwienie nielegalnego kontaktu.

Dowód: notatka służbowa sierż. M. B. (k. 49 – 52), notatka służbowa st. chor. P. B. (k. 53 – 54), deklaracja zgodności nr (...) (k. 56), świadectwo wykonania powłoki zgodnie z normą PN EN ISO (...) (k. 57), zeznania świadka M. B. (k. 209), zeznania świadka P. B. (k. 209)

Materace dostarczane do zakład karnego były dezynfekowane w urządzeniu B., które wykorzystuje do dezynfekcji parę technologicznie suchą.

Dowód: notatka służbowa st. sierż. sztab. R. S. (k. 55)

Plac spacerowy w Zakładzie Karnym we W. są wyposażone w tablice do gry w piłkę koszykową, boiska do gry w piłkę siatkową. Administracja organizuje w ramach zajęć sportowych ogólnodostępne rozgrywki na placach spacerowych,

sali gimnastycznej, kaplicy w pawilonie G, świetlicach poszczególnych oddziałów mieszkalnych. Powód początkowo uczestniczył w zajęciach sportowych, następnie zaprzestał tych aktywności.

Dowód: notatka służbowa mjr. K. T. (k. 60 - 61), zeznania świadka K. T. (k. 209)

Powód miał możliwość korzystania z zajęć kulturalno – oświatowych zarówno w oddziale mieszkalnym, jak i ogólnodostępnych. Miał dostęp do punktu bibliotecznego oraz prasy codziennej prenumerowanej przez zakład karny. Mógł uczestniczyć w spotkaniach kościołów i związków wyznaniowych.

Dowód: notatka służbowa mjr. K. T. (k. 60 - 61).

Powód w okresie od dnia 9 lutego 2015 r. do dnia 20 lipca 2015 r. był zatrudniony nieodpłatnie jako roznoszący artykuły żywnościowe. Został wycofany z zatrudnienia z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa osobistego. Nie zwracał się z pisemnymi prośbami o uzyskanie pracy.

Dowód: notatka służbowa por. mgr R. W. (k. 58), zeznania świadka R. W. (k. 208)

Żaden z osadzonych zakwaterowanych wspólnie z powodem nie jest zatrudniony. Osadzeni zatrudnieni w oddziale I OP I są wypuszczani do pracy nie wcześniej, jak po zakończeniu apelu porannego. Żaden ze skazanych nie jest wypuszczany do pracy w porze nocnej. Prawo osadzonych do 8 godzinnego odpoczynku jest ściśle przestrzegane.

Dowód: notatka służbowa plut. K. N. (k. 62).

Funkcjonariusze służby więziennej zatrudnieni w Zakładzie Karnym we W. traktują osadzonych z poszanowaniem godności osobistej, nie używają słów wulgarnych, nie wyśmiewają się z wady wymowy powoda.

Dowód: notatka służbowa st. kpr. M. W. (k. 63), notatka służbowa sierż. sztab. M. H. (k. 64), notatka służbowa sierż. sztab. S. B. (k. 65), zeznania świadka K. N. (k. 208), zeznania świadka S. B. (k. 208), zeznania świadka M. H. (k. 208 – 209), zeznania świadka M. W. (k. 209)

Powód w dniu 15 lutego 2017 r. miał możliwość skorzystania ze spaceru zgodnie z obowiązującym planem spacerów. Jego skarga w tym zakresie została uznana za bezzasadną.

Dowód: pismo z dnia 16 września 2017 r. (k. 66), pismo z dnia 5 maja 2017 r. (k. 67), zeznania świadka M. H. (k. 208 – 209)

Powód miał zapewnioną opiekę medyczną w zakładzie karnym Po konsultacji hepatologicznej w dniu 6 lipca 2016 r. został skierowany na badanie USG za ok. 6 miesięcy. Dnia 28 października 2016 r. odmówił wyjazdu na badanie. Został na nie ponownie skierowany, dnia 13 grudnia 2016 r. wykonano badanie, dnia 21 grudnia 2016 r. odbył kolejną konsultację hepatologiczną.

Powód znajdował się również pod opieką stomatologiczną, nie wykonano u niego ekstrakcji zdrowego zęba. Leki przeciwbólowe wydawane były na zlecenie lekarza ambulatorium.

Dowód: notatka służbowa kierownika ambulatorium izby leczenia chorych (k. 68), dokumentacja medyczna (k. 69 – 73), oświadczenie (k. 74), zeznania świadka M. O. (k. 208)

Powód trzykrotnie korzystał z rozmów psychologicznych w dniu 16 lipca 2015 r., kiedy tematem rozmowy była profilaktyka uzależnień oraz w dniach 25 kwietnia 2017 r. i 23 czerwca 2017 r. z jego inicjatywy.

Dowód: wydruk z systemu NOE przeglądarka rozmów psychologicznych (k. 59)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej przywołanych dokumentów, których wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu. Wymienione wyżej dokumenty

stanowią dowód na okoliczność przebiegu osadzenia powoda w Zakładzie Karnym we W., warunków panujących w celach, stanu zdrowia powoda oraz korzystania przez niego z więziennej opieki medycznej oraz składanych przez powoda skarg i zażaleń.

Zeznania powoda Sąd ocenił jako częściowo wiarygodne. Wiarygodne były twierdzenia powoda o tym, w których celach przebywał, gdzie umiejscowiona jest umywalka, o braku suszarek do prania, przestrzeganiu jego diety, możliwości pracy. Niewiarygodne natomiast były twierdzenia o złym stanie technicznym cel i łaźni, zbyt małej powierzchni spacerowej, braku koniecznych napraw.

Zeznania świadka M. O. Sąd ocenił jako wiarygodne. Zeznania te znajdowały pokrycie w dokumentacji lekarskiej znajdującej się w aktach sprawy. Świadek wyjaśnił, że objawy zgłaszane przez powoda stanowią częstą dolegliwość.

Zeznania świadków R. S., E. Ł., K. N., R. W., S. B., M. H., M. B., P. B., K. T., M. W. Sąd ocenił jako wiarygodne.

Świadkowie zeznawali spójnie i konsekwentnie, relacjonując sytuację panującą w pozwany zakładzie karnym, w odniesieniu do warunków, w jakich przebywał powód. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zeznań któregokolwiek ze świadków, gdyż zeznania te wzajemnie się uzupełniały i prowadziły do ogólnego wniosku, iż warunki panujące w pozwanej jednostce penitencjarnej były zgodne z obowiązującymi przepisami, nie dawały podstawy do twierdzenia, iż przekroczone zostały przepisy regulujące ogólne warunki odbywania kary przez osadzonych, a także jakoby doszło do naruszenia godności, bądź też innych dóbr osobistych powoda na skutek osadzenia w pozwany zakładzie karnym.

Zeznania świadków M. P., T. S., P. W., J. G., A. G., P. F. Sąd uznał za wiarygodne w tym zakresie, w którym wskazywali on na umiejscowienie umywalki poza kąciem sanitarnym oraz braku suszarek na pranie, ponieważ okoliczności te znalazły potwierdzenie w pozostałym zebrany w sprawie materiale dowodowym. Sąd ocenił jako niewiarygodne twierdzenia o braku możliwości uczestniczenia w zajęciach sportowych, spacerach, zbyt małych powierzchniach spacerowych, braku środków czystości, zniszczeniu sprzętu, albowiem były one sprzeczne z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził roszczeń za okres od 19 listopada 2014 r. do chwili wydania wyroku. Powód zarzucił pozwanemu Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego we W. naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności poprzez nieodpowiednie warunki w których przebywał tj. przeludnienie, brak odpowiednich warunków w zakresie pomieszczenia sanitarnego, brak ciepłej wody, zły stan techniczny cel, brak intymności, złą wentylację cel, nieprzestrzeganie ciszy nocnej, niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy służby więziennej, niewłaściwą opiekę zdrowotną, niewłaściwe rozmieszczenie osadzonych w celach.

Podstawę odpowiedzialności pozwanego stanowią przepisy art. 417 k.c., art. 23 i 24 k.c. oraz art. 448 k.c. W szczególności należy wskazać, iż dobra osobiste człowieka, zgodnie z art. 23 k.c., pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Jak wskazuje się w orzecznictwie – „stosownie do treści art. 30 Konstytucji RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., sygn. akt II CSK 269/07, LEX nr 440384).

Zgodnie z przepisem z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również

żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 448 k.c.).

Powód winien zatem wykazać, iż doszło do naruszenia jego dobra osobistego, z kolei z przepisu art. 24 § 1 k.c. wynika domniemanie bezprawności czynu, które pozwany w niniejszym postępowaniu winien obalić.

Jedną z podstawowych powinności nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38 poz. 167 i 169), każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Z kolei art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r., nr 61 poz. 284 ze zm.), której Polska jest sygnatariuszem, stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Te normy prawa międzynarodowego znajdują swoje odpowiedniki w art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one w sposób niewątpliwy nakładają na władzę publiczną wskazany obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nie naruszających godności ludzkiej.

Zdarzenie, które w ocenie powoda skutkowało winno odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa miało miejsce w okresie od 2014 roku, stąd do odpowiedzialności Skarbu Państwa ma zastosowanie przepis art. 417 § 1 kc. w brzmieniu obecnym, zgodnie z którym „wina funkcjonariusza” nie mieści się w kręgu koniecznych przesłanek odpowiedzialności organów władzy publicznej, natomiast spełniona musi być przesłanka niezgodności z prawem działania organów władzy publicznej. Zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w takim przypadku sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Przepis art. 417 § 1 k.c. przyjmuje, że przesłanką odpowiedzialności jest wykonywanie władzy publicznej niezgodnie z prawem, co oznacza, że wykonującemu władzę publiczną – bez względu na sposób i formę działania – można postawić zarzut działania z naruszeniem prawa. Od strony podmiotowej przepis ten wprowadza zasadę, że za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej odpowiada ta osoba prawna, z którą związana jest jednostka organizacyjna bez osobowości prawnej lub osoba fizyczna wykonująca uprawnienia władzy publicznej. Chodzi tu więc o odpowiedzialność Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej osoby prawnej wykonującej władzę publiczną z mocy prawa. Art. 417 § 1 k.c. jest podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa jako szczególnej państwowej osoby prawnej, cywilnoprawnej personifikacji państwa. Pojęcie „wykonywanie władzy publicznej” określone w art. 417 § 1 k.c. obejmuje tylko takie działania, które ze swej istoty, a więc ze względu na charakter i rodzaj funkcji przynależnej władzy publicznej, wynikają z kompetencji określonych w samej Konstytucji oraz innych przepisów prawa. Ich wykonywanie z reguły łączy się z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. Chodzi zatem o działanie w takim obszarze, w którym może dojść do naruszenia prawa i wolności jednostki ze strony władzy publicznej. Chodzi tu o wszelkie czynności związane z wykonywaniem imperium, a więc zarówno czynności faktyczne, np. niezgodne z prawem zastosowanie środków bezpośredniego przymusu, jak i indywidualne rozstrzygnięcia podjęte przy zachowaniu określonej procedury, np. decyzja, zarządzenie. Odpowiedzialność na podstawie art. 417 § 1 k.c. odnosi się wyłącznie do szkód wyrządzonych niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej. Natomiast za szkody wyrządzone przez powyższe podmioty przy wykonywaniu zadań nieobjętych zakresem władzy publicznej ponoszą one odpowiedzialność na zasadach ogólnych prawa cywilnego (art. 416, 427, 429, 430, 435-436 i n.). Przy stosowaniu art. 417 § 1 k.c. przesłankę bezprawności ujętą w formule „działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem” należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Dla przyjęcia odpowiedzialności z art. 417 § 1 k.c. nie ma znaczenia wina bezpośredniego sprawcy. Nie ma znaczenia formalny status osoby będącej sprawcą szkody, lecz charakter i rodzaj podejmowanych przez nią czynności, jako związanych z wykonywaniem władzy publicznej mieszczącej się w obszarze kompetencji danej instytucji. Nie ma więc potrzeby ustalania osoby bezpośredniego sprawcy szkody, lecz wystarczy

ustalenie istnienia związku między wykonywaniem władzy publicznej, czyli funkcjonowaniem danej instytucji a szkodą. (por.: G. Bieniek [w:] G. Bieniek, H. Ciepla, St. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, C. Żuławska, Komentarz do Kodeksu cywilnego, Księga trzecia, Zobowiązania, Tom 1, LexisNexis, wydanie 9, ss. 335-359).

W piśmiennictwie dominuje pogląd, że w kontekście regulacji konstytucyjnej pojęcie niezgodności z prawem zgodnie z treścią art. 417 k.c. należy rozumieć wąsko - jako zaprzeczenie postępowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z określonej normy prawnej. Zatem pojęcie to jest zdecydowanie węższe od tradycyjnego ujęcia bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok sprzeczności badanego zachowania się z prawem także jego sprzeczność z normami moralnymi i obyczajowymi, objętymi zbiorczym terminem „zasad współżycia społecznego” lub „dobrych obyczajów” (por. Prawo zobowiązań – część ogólna, System Prawa Prywatnego tom 6 [w:] red. dr hab. Adam Olejniczak, Wydawnictwo C.H.Beck 2009 r., Wydanie: 1; Komentarz do art.417 kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba (red.), A. Olejniczak, A. Pyrzyńska, T. Sokołowski, Z. Gawlik, A. Janiak, G. Kozieł, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX, 2010). Oceny działania lub zaniechania organów władzy publicznej należy zatem dokonywać każdorazowo w kontekście norm prawnych regulujących dany stosunek publicznoprawny łączący jednostkę z państwem. Trzeba bowiem zauważyć, że zgodność z prawem lub bezprawność pojawia się w omawianych wypadkach jako element stosunku prawnego o charakterze publicznym między organem władzy publicznej a jednostką. Aby więc postawić organom władzy publicznej zarzut bezprawnego działania lub zaniechania, należy wskazać normę prawną, regulującą dany stosunek, którą ów organ naruszył. Należy jednakże mieć na uwadze możliwość posłużenia się przez normę prawną regulującą dany stosunek publicznoprawny klauzulą generalną, czy też odesłaniem do norm etycznych, moralnych, standardów zawodowych, reguł obyczajowych. W takich wypadkach ocena działania lub zaniechania organu władzy publicznej na tle konkretnego stosunku publicznoprawnego musi być dokonywana z uwzględnieniem wspomnianych kryteriów, występująca zaś w takich stosunkach bezprawność będzie się zbliżała do szerszej postaci, jaka występuje w stosunkach cywilnoprawnych (por.: Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. E. G., rok wydania 2010, Wydawnictwo C.H. B., Wydanie 4, L.).

Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa według art. 417 § 1 k.c. są zatem niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda, związek przyczynowy między bezprawnym działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej a zaistniałą szkodą, obejmującą także szkodę niemajątkową.

W związku z powyższym zgodnie z zasadą ciężaru dowodu na powódzie spożywał obowiązek wykazania, że na skutek powyższego działania pozwanego doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, w związku z którym doznał określonej krzywdy, a na pozwanym – ciężar wykazania, że jego działanie nie było bezprawne.

Powód podniósł przeciwko pozwanemu szereg zarzutów. W pierwszej kolejności wskazywał, że w celach, w których przebywał w Zakładzie Karnym we W. nie zostały zapewnione normy przestrzeni, a więc występowało przeludnienie. Powód nie wykazał w żaden sposób powyższej okoliczności, nie wynikała chociażby z zeznań świadków zawnioskowanych przez niego, a także z żadnego dokumentu przedłożonego w niniejszej sprawie. Nadto Sąd uznał, iż nie zasługiwały również na uwzględnienie twierdzenia powoda, iż nie zapewniono mu w Zakładzie Karnym we W. minimalnej swobody przy codziennych czynnościach, intymności, niezgodnego z normami stanu cel (niesprawnej wentylacji, zimna zimą, zacienionych okien, zagrzybienie ścian, nieusuwanie usterek w celach), niedostatecznej powierzchni spacerowej. Z dokumentacji przedłożonej przez pozwanego wynika, iż jakkolwiek warunki w celach mogły nie być dla więźniów – w ich subiektywnym odczuciu – komfortowe, jednakże nie można stwierdzić, by uchybiały one określonym w przepisach normom. Pozwany wykazał, że w celach mógł występować grzyb na skutek ich niewietrzenia oraz suszenia odzieży, ale był on na bieżąco usuwany specjalnymi preparatami. Zacienienie okien, na które powoływał się pozwany, wynika z konieczności zapobieżenia nielegalnemu kontaktowi, a także spełnia normy. Pozwany udowodnił, że ustereki, które pojawiały się w celach były na bieżąco usuwane, wentylacja i ogrzewanie centralne były sprawne, uruchomienie ogrzewania było uzależnione od zewnętrznych warunków atmosferycznych. Nadto, w każdej celi znajdował się wydzielony kącik sanitarny (bądź odgradzony płytą pilśniową, bądź murowany). Umywalka znajdowała się w części mieszkalnej, co mogło stanowić dla powoda dyskomfort, jednakże nie stanowiło w ocenie Sądu naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd miał na uwadze, że odbywanie kary pozbawienia wolności zawsze

łączy się z utrudnieniami i ograniczeniami dla osoby osadzonej, które nie mogą być kwalifikowane jako naruszenie dóbr osobistych.

Powód nie wykazał, aby powierzchnia przeznaczona na spacery była niewystarczająca, natomiast pozwany podniósł, że na terenach spacerowych znajdują się boiska do gry w piłkę koszykową i siatkową. Nie potwierdziły się również twierdzenia powoda o uniemożliwieniu mu spaceru w dniu 15 lutego 2017 r. Skarga powoda w tym przedmiocie została rozpoznana i uznana za bezzasadną.

Powód kwestionował także prawidłowość dostępu do łaźni. Kąpiele odbywały się zgodnie z § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (wcześniej § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności), w myśl którego skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpiei. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Powód mógł korzystać z kąpiei 2 razy w tygodniu, zatem w tym zakresie nie doszło do żadnych uchybień. Sąd nie ustalił, aby w natryskach nie było właściwego ciśnienia wody.

Również opieka zdrowotna zapewniona powodowi była właściwa. Pozwany nie może ponosić odpowiedzialności za rezygnację powoda z zaplanowanego badania, które w ostateczności zostało przeprowadzone 1,5 miesiąca później. Postępowanie dowodowe nie potwierdziło, aby powodowi usunięto zdrowy ząb.

Powód nie udowodnił, aby w celach znajdowały się wyleżane materace. Pozwany wykazał natomiast, że materace są w odpowiedni sposób dezynfekowane. Pozwany udowodnił, że prawo osadzonych do 8 godzinnego odpoczynku jest przestrzegane, więźniowie nie są wypuszczani do pracy w czasie nocnego odpoczynku, a także że funkcjonariusze traktują osadzonych z poszanowaniem ich godności osobistej. Nie doszło do ustalenia, że funkcjonariusze wyśmiewali się z wady wymowy powoda.

Powód był kilkakrotnie przenoszony z celi do celi, jednakże odbywało się to w ramach tych samych cel oraz nie występowało często. Nie potwierdziły się twierdzenia powoda o powodowaniu u niego stresu i depresji. Powód korzystał trzykrotnie z rozmów z psychologiem, w tym dnia 16 lipca 2015 r. na temat profilaktyki uzależnień, a dniach 25 kwietnia 2017 r. i 23 czerwca 2017 r. z własnej inicjatywy, już po wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie.

Niezasadne okazały się również twierdzenia powoda, że administracja nie podejmuje działań w celu zapewnienia mu płatnej pracy. Jak wykazało postępowanie dowodowe, to powód powinien starać się o otrzymanie płatnej pracy, która jest w pierwszej kolejności przyznawana wyróżniającym się więźniom, w tym osobom, które podejmują nieodpłatne zatrudnienie. Dla pierwszeństwa podjęcia pracy nie ma znaczenia kwestia zasądzenia alimentów.

Podsumowując, w ocenie Sądu powód nie wykazał, aby pozwany swoimi działaniami naruszył dobra osobiste powoda i spowodował doznanie przez niego krzywdy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił w całości żądanie powoda jako bezzasadne. Ubocznie podać należy, że brak jest jakichkolwiek podstaw aby uznać, że pozwany swoim zachowaniem powoduje dolegliwości wykraczające poza te, które są normalnym następstwem odbywania kary.

Jednocześnie z uwagi na sytuację majątkową powoda, który nadal odbywa karę pozbawienia wolności, nie jest zatrudniony w jednostce i posiada niewielkie oszczędności Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu, w tym kosztami należnymi pozwanemu.

SSO Izabela Korpik